

(باسى 1 - بەتتە)

“جاستار وداعى1 - قۇرىلتايى” “قوعامدىق توڭگەرس جاساسن” دەگەن ۇندەۋ نىشىندە اشلىدى. جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسىنىڭ باس-شلىمىندا، وسى رەتكى “جىگەردى تاسقىنداقتان، قايراتتانا ۇمتىلدىرمان” جىنالىسى جۇڭگو كوممۇنىستىك جاستار وداعىنىڭ دۇنيەگە كەلگەن-دىگىن اغھارتتى، جۇڭگو جاستار قوزعالىسى جاڭا تاريحي تاراۋىن اشتى.

نارت قىزىل جۇڭگو كوممۇنىستىك جاستار وداعى تۇنىدا سارى رەڭدى شەڭبەر بەس جۇلدىز-دى وراپ، قالڭك جاستاردىڭ جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسىنىڭ توڭىرەگىندە تعىز نىتىماقتاسقاندەم-نىڭ سېمۋولى بولدى. 100 جىلغا قايرىيلا قاراساق، جۇڭگو جاستارىنىڭ پارتىيانى سۇيەتىن، وتاندى سۇيەتىن، خالىقتى سۇيەيتىن شىن پەيىلى باستان - اياق بىردەي بولدى، ۇلتتى گۇلدەندىرۋ ءۇشىن قاجمھاي - تالھاي كۇرەس جاسايتىن قادامى ەشقلا-شان توتقاعان جوق. جاڭا دەمەكراتىيالىق توڭگە-رىس مەزگىلىندە جۇڭگو جاستارى قۇربان بەرۋدەن قورقپاي، باتلىدېقەن كۇرەس جاساپ، ۇلتتىڭ تاۋەلسىزدىگىنە، خالىقتىڭ ازاتىغىنا قول جەتكىزۋ ءۇشىن اتويلاپ الدا ءجۇرىپ، سىتتىق قاند-دارىن توكتى؛ سوتسىيالىستىك توڭگەرس جانە قۇ-رىلىس مەزگىلىندە جۇڭگو جاستارى ەرلىكپەن ايان-باي السىپ، ۇلەس قوسۇعا پەيىل بولپ، جاڭا جۇڭگونىڭ بايتاق دالاسىندا جان قىيارلىقپەن ەڭبەك ەتىپ، كوركەيتۋ جولىندا جىگەر كورسەت-تى؛ رەفورما جاساعان، ەسك اشقان جانە سوتس-پالىستىك وسىزاماندىرىۋ قۇرىلىسىنىڭ جاڭا مەز-گىلىندە جۇڭگو جاستارى ءورسى اشا جاڭخالىق جاساپ، ەرلىكپەن الدىڭعى شەپتە اتىويلاپ، جۇڭگونىڭ ارشىندى قادامەن داۋىرگە ىلەسۇن ىلگەرلىتۋ ءۇشىن قايراتتانا رەفورما جاساپ، ۇدە-رە العا نارتتى...

پارتيا تۇشىنڭ كورسەتكەنى وداق تۇنىڭ بە-تالىسى. جۇڭگو جاستارىنىڭ 100 جىلدىق قوزعالىس تاريحي سان ۇرپاق جاستاردىڭ پارتىيانىڭ باشسە-لىمىندا نىتىماقتاسا كۇرەس جاساۋ تاريحي، پارتيا-نىڭ باستان - اياق قالڭك جاستارعا ۋاكىل بولۇ، قالڭك جاستاردىڭ قولداۋىنا قول جەتكىزۋ، قالڭك جاستارعا ارقا سۇيەۋ تاريحي. اسقاق سەزىم الاۋ-لاعان جاستىق شاقىتىڭ جىرىنا “بۇلجىماستان پارتىيانىڭ سوزىنە قۇلاق اسۇ، پارتىيعا ىلەسۇ” سىندى نەگىزگى ۋەن باستان - اياق ءسىگرىلد-دى. قىزىل ءنۇس — جۇڭگو جاستارىنىڭ ەڭ ايقىن قاسيەتى، ونان دا ماڭىزدىسى، قان تامىرعا تەرەڭ بويلاعان گەن.

(2)

كوكتەم جايڭىرىنداي سەرگىتىپ، كوكتەم سا-مالىنداي جاسىل جاپىراقتاردى وياتتى. جەرگىلكىتى ورنىنان ورتالىققا دەيىن جول باسىپ وتكەن شي جىنپىڭ باستان - اياق جاستارعا ءمان بەرىپ، جاستاردى ايلاپ، جاستاردى تاربيەلەپ، جاستار-دى جەتەكتەدى.

پارتيا 18 - قۇرىلتايىپان بەرى، باس شۇجي شي جىنپىڭ پارتيا مەن ەمەلەكەت ىستەرىن جالعاىس-تىراتىن ادام بولۇ، جۇڭخۇا ۇلتىن ماڭگى ۇزدىكىسىز دامىتۇ سىندى ستراتەگىيالىق بىيىكتە تۇرىپ، پارتىيانىڭ جاستار قىزمەتىنىڭ ورنىن - رولىن، نىسانا - مىندەتىن، جاۋاپكەرشىلىك بورىشىن، اماليات-تىق تالابىن تەرەڭدەي ايقىنداپ، جاڭا داۋىر-دە قانداي جاستاردى تاربيەلەۋ، جاستاردى قالاي تاربيەلەۋ، قانداي كوممۇنىستىك جاستار وداعىن قۇرۇ، كوممۇنىستىك جاستار وداعىن قالاي قۇرۇ سياقتى ءبىرسىپىرا ماڭىزدى تاقە-رىپىتارعا علميي جاۋاپ بەرىپ، جاڭا داۋىردە-گى جۇڭگو جاستار قوزعالىسىنا ايقىن العا باسۇ بەتالىسىن كورسەتىپ، جاستاردى دامىتۇ ىستەرد-نىڭ جان - جاقى العا باسۇىن، تاريحي تايىستارعا قول جەتكىزۋىن ىلگەرىلەتتى.

“باس شۇجي ءبىزدىڭ ۇيرەنۋ ۇلگىمىز جانە ۇمرى ۇستازىمىز”، قالڭك جاستاردىڭ كوڭ-لىنىدە باس شۇجي شي جىنپىڭ ءارى ۇستاز، ءارى دوس بولار سىرلاىس. مۇراتتى اۋىزعا العاندا، ول جاستاردى “ءىرى ءىس تىندىرۇعا بەل باي-لاۋعا” جىگەرلەندىردى؛ ۇيرەنۋدى ءسوز ەتكەن-دە، جاستاردان “بىلىلماق سۇ سىمىرگەندەي ءب-لىم الۋدى”، “كىتابى بىلىمدەردى كوپ ۇيرەنۋ-مەن بىرگە، امالياتتىق بىلىمدەردى دە كوپ ۇي-رەنۋدى” تالاپ ەتتى؛ تولىسىپ جەتۋدى تىلگە العاندا، “ۇمىردىڭ تۇيەمىس ىاۋ باستا دۇرىس تۇيەلەۋدى” باسا دارىپتەپ، “تەزگە ءنۇسىپ،

ساتسىزدىككە ۇشىراپ، سىننان ءوتۋدىڭ ءومىر جولن جاقسى باسۇعا پايدالى ەكەندىگىن” اتاپ كورسەتتى؛ جاۋاپكەرشىلك ارقىلاۋدى اڭگىمە ەت-كەندە، جاستاردىڭ “تاريختىڭ كەلىمىندەتىن ارقا-لاۋىن”، “ءداۋىر بورىشىنىڭ ۇددەسىنەن شىعەپ، خالىقتىڭ ءۇمتىن اقتاۋىن” ءۇمت ەتتى... باس شۇجي شي جىنپىڭنىڭ جاستارعا ايتقان“جۇرەك ءسوزىن” ۇڭىملە وقۇ بەينە جاستاردىڭ “تولىسىپ جەتىلۇ باعدارناماسىن” اشقانمەن بىردەي. بەرىك مۇرات - سەنىم، تەرەك ومىرلىك پاراسات، جالىندى كۇرەس جىگەرى قالڭك جاستاردى داۋىرمەن باعد-تاس، قادامداس بولپ، جۇڭگو ارمانىن جۇزەگە اسرۋدىڭ ۇلى امالياتىندا تولسىپ دارىندى بولپ، ۇلەس قوسپ ناتيجە شىعارۇعا جىگەرلەندىردى.

قالڭك جاستاردىڭ كوڭىلىندە باس شۇجي شي جىنپىڭ ولاردىڭ ارمان قۇۋ جولىنداعى جول باستاۋىشىسى. باس شۇجىدىڭ كوڭىل بولۋىندە، جەتەكىشلىك ەتۋىندە، جاڭا جۇڭگو تاريحىنداعى تۇڭغىشى مەملەكەت دارەجەلى جاستار سالاسىندا-عى ارناۋلى جوبا — «جاستاردى دامىتۋدىڭ ورتنا، ۇزاق مەزگىلدىك جوباسى (2016 — 2025)» جاسا-لىپ شىعارىلىپ، جاستاردى پارتيا باسقارۋ پرىنسىپى مەن جاستاردى الدىمەن دامىتۇ ۇستاند-مى ايقىندالىپ، جاڭا داۋىردەگى جۇڭگو جاستارد-نىڭ دامۇىنا ءتۇبىرلى ساياساتتىق جەتەكىشلىك ازىرلەدى؛ جاستاردىڭ وقۇ تاۋىسىپ قىزمەت نىزدەۋ، جاڭخالىق اشىپ شارۋاشلىق قۇرۇ، قوعام-مەن توعىسۇ، ۇيلەنىۋ، ماحابباتناسۇ جانە دوستاسۇ، قارتتاردى باعپ - قاعۇ، بالالارىن تاربيەلەۋ سياقتى جاقناترداعى “شۇعىل، قىىن، الاڭداعان، ءزارۋ” ماسەلەلەرىنە مەڭزەس، ءتۇرلى ساياساتتىق شارالار ۇزدىكىسىز شىعارىلدى؛ ورتنا-لىقتان جەرگىلكىتى ورنىنا دەيىنگى جاستار قىزمە-تى مەحنايزمى نەگىزىنەن ورنانىلىپ، جۇڭگوشا ەرەكشەلىككە يە جاستاردى دامىتۇ ساياسات جۇيە-سى العاشقى قادامدا قالىپتاستى.

كۇرەسكەرلەرگە جول سالپ، جاستاردىڭ جىگەرىن جانپ، ۇلتتى گۇلدەندىرۋدىڭ جاستىق كۇشى اناعۇرلم قاۋلادى — “جۇڭگو ايداهارىنىڭ تىرەگى بولپ، وتان بولاشاعىنىڭ تىرەگى بولپ، جۇڭگو ايداهارن اناعۇرلم شارىقتانا تۇسىيىك”.

(3)

2022 - جىلى 2 - ايدىڭ 4 - كۇنى بەيجىڭ قىسقى وليمپيادا سپورت جارىسىنىڭ اشىلۇ سالىنتە-دا حىبەي ولكەسىنىڭ قۇيىڭ اۋدانىنان كەلگەن بالالار وليمپيادا ءانىن گرەك تىلىندە شىرقاپ، قا-راپايىم دا قۇبىقلىجىعان ان اۋەنى دۇنيە ءجۇزىن تەبىرەنتتى.

“قىناكۇلى كۇرىشتەي كىشىكەنە بولسا دا، مۇدانعا ەلىكتەپ اشىلادى”. نايچاڭشان تاۋىنىڭ قوينۋىنان قىسقى وليمپيادا سپورت جارىسىنىڭ ساحناسىنا دەيىن، بۇكىل دۇنيە ءجۇزىنىڭ نازارىندا ورەندەر ارماندارى ساماعان نۇرلى ءساتتى قارسى الدى. بالالاردىڭ اسىل ارمانىن بىيىككە كوتەرىگەن شۇعىلالى، قۇدىرەتتى، اشىق جۇڭگو.

ءداۋىر جاستاردى جەتىلدىرەدى، گۇلدەنگەن زامان جاستاردى تابىسقا جەتكىزەدى. تايپاۋدا جار-يالانغان «جاڭا داۋىردەگى جۇڭگو جاستارى» اق تىستى كىتابى مىنانى اتاپ كورسەتتى: 2021 - جىلى ەلىمىزدىڭ ىشكى ءوندىرىس جالىپ ءونىم قۇنى 110 تىريليون يۋاننان اسپ، دۇنيە جۇزىندە 2 - ورنىنا ورنىقتى شىقتى، 25 مىلليۇنان استانم كەدەي جاس كەدەيلىكتەن تۇبەگەيىلى ارىلدى؛ 2020 - جىلدىڭ سوڭىندا ازامات جاسىنا تولپاعاندارعا يىتتەرىنەتتىڭ جالپىلاسۇ مولشەرى 94.9%كە جەتتى؛ 2021 - جىلى جۇڭگودا مىندەتتى وقۇ - اعارتۋدىڭ بەكەمدەلۇ سالىستىرماسى 95.4%كە جەتپ، جوعارى دارەجەلى وقۇ - اعارتۇدا وقىپ جاتقاندردىڭ جالىپ كولەمى 44 مىلليون 300 مىڭ ادامعا جەتىپ، دۇنيە ءجۇزى بويىنىشا ءبىرىنشى ورنىنا شىقتى... جاڭا داۋىردەگى جۇڭگو جاستارى جۇڭخۇا ۇلتى دامىعان ەڭ تاماشا مەزگىلدە دۇنيەگە كەلدى، اناعۇرلم اىزال دامۇ ورتاسى، اناعۇرلم كەڭەرەتتۇ كەڭىستىگى بار، ارمانعا قانات قاعدۇدىڭ، ارمانعا جەتۋدىڭ وقايلقىشا قول جەتپەيتىن ومىرلىك وراپىنا جولتتى.

جاستار ءداۋىردىڭ ەڭ سەزىمتال كورسەتكە-شى. جاڭا داۋىردەگى جۇڭگونىڭ دامۇى، العا باسۇى بەينە كوپتەگەن جاندى دا تەرەڭ ۇلكەن يدەيا - ساياسي ساباعى” نىسبەتتى قالڭك جاستار-دىڭ اناعۇرلم ويداعىداي جۇڭگونى تۇسىتۋىنە، يو-

جاستىق شاقىتىڭ جارس جولىندا ەكىپىندەي العا ۇمتىيالىق

لاشاقتى يگەرۋىنە مۇمكىندىك جاسادى. ءتۇرلى سىتەردىڭ دامۇى ايتارلىقتاي تابىسقا جەتىپ، جاس-ناردىڭ “جۇڭگو باسقارۋىنىڭ” وزگەشە اىزالدلىمەد-نا كۇا بولۇىنا وراي جاراتتى؛ جايپاي دوڭگەلەك داۋلەتتىلىك سىندى مىڭ جىلدىق ارماننىڭ جۇزەگە اسۇى جاستارعا “بىرەۋى دە قاعسى قالۇعا بولماي-دى” دەيتىن دامۇ مەيىرىن سەزىندىردى؛ مىندەتتىڭ سوققىسىنا ۇشىراغاندا باتىل شەشىم قابىلداۋ جاس-تارعا “خالىقتى بارىنەن جوعارى قويۇ، ءومىردى با-رىنەن جوعارى قويۇ” سىندى قۇن تالىپىنىسىن ءتۇسىندىردى؛ ادامزات ناعدىرلاس ورتاق تۇلعا ۇستانمىنىڭ جاندى امالياتى جاستارعا “دۇنيە جۇ-زىنە كورەگەندىكپەن قارايتىن” سەنىم، بايىپتىلىق سىيلادى. ءربىر كەرەمەتتىڭ جاراتىلۇى، ءربىر-قىين وتكەلدەردى ەڭسەرۋ، وسنىڭ ءبارى جاس-ناردىڭ پارتىيانى قادىرلەۋ جانە ادال بولۇ، جۇڭگو جولن شىناي مويىنداۋ، ۇلتتىڭ گۇلدەنۋ بولاشاعى جونىندەگى سەنىمەن بەكەمدەي ءتۇستى.

“ۇلى مەملەكەتتە ومىرگە كەلىپ، ەڭ تاماشا داۋىردە ەرجەنىپ، قۇلىشىۋ ارقىلى ءوز ارمانىمدى جۇزەگە اسىرعاندىعىمدى باقت سەزىنەمىن”. قىسقى وليمپيادا سپورت جارىسىنىڭ اعا جۇلدەگە-رى سۇ يىمىڭنىڭ باس شۇجي شي جىنپىڭگە جازعان خاتىندا ايتقانىنداي، “ۇلى مەملەكەت” پەن “ەڭ تاماشا ءداۋىر” جاستىق ارماندى ۇشىرۋدىڭ كورورديناتاسى، سونداي - اق قالڭك جاستاردىڭ كۇرەسىپەن بولاشاققا بەت الۋىنىڭ سەنىم تىياناعى.

(4)

“بولمە ىشىندەگى تۇزگى تۇراق جۇلدىز كورۇ، كۇنىنىڭ شىعۇىن كورۇ ءۇشىن مەمس، قايتا ءبىر قالانىڭ قايتا جاندىانۇىنا دەم بەرۋ ءۇشىن”. قاتاڭ دا كۇردەلى مىندەتتەن ساقتانۇ - تىزگىندەۋ جاعىداي الدىندا، كوپتەگەن جاستار رىقتىلىقپەن شايقاسقا سۇرانپ، شاڭجايىعا كومەككە اتاندى، شەكسىز سۇيسپەنىشلىك ارىناعان، ۇلەس قوسۇعا پەيىل بولعان مەيىرلى كورىنىستەر تالايى رەت ەكران بەتىن جاۋلادى.

“ومىردەگى ەڭ رومانتيكالى ءىس: وتان شا-قىرعان ءسات ءبىزدىڭ جاستىق ارىمىز تەبىبىندەپ تۇرعان كەز بولدى”. قاتەرلى - قىين ساتتە جاستار كەۋدە كەرە العا شىعپ، تاۋداي ۇلكەن جاۋاپكەر-شىلىك ارقىلاپ، ارەكەتتەرىمەن جالىندى سەرت-تەرىس امالياتتا اېگىلەدى، مىنە بۇل جاستىق شاقىتىڭ ەڭ تاماشا بەينەسى.

“نىساداعى گۇل! وزىڭغە - ءوزىڭ ەلىستە بەرسەڭ، جەر - ەلىم تار كورنەدى”. وزمىشلىدىككە شىرمالساڭ، كوز اياڭ تار بولادى، كوپتى ويلا-ساڭ، الدىڭدا شەكسىز ەلىم تۇرادى. جاستىق شاقتا كۇرەس ارقىلى بولاشاق اشۇ ءۇشىن، وتاندى كو-كەيدە ساقايتىتىن، اسقاق ارمان ارقىلايتىن كەڭ پەيىل اسىل قاسيەت بولۇى كەرەك.

“ۇلى ارمان ورنىدالسا، كىشى ارمان دا ورنىد-ىلادادى”. جەكە كۇرەستى ۇلتتى گۇلدەندىرۋدىڭ ءداۋىر تولقىنىمەن توعىستىرىپ، داۋىرمەن قادام-داس بولپ، وتانمەن ناعدىرلاس بولپ، خالىقپەن بىرگە كۇرەسكەندە عانا، ستتە تابىسقا جەتىپ، ءومىردىڭ قۇنىن اناعۇرلم ويداعىداي جۇزەگە اسىرۇعا بولادى. زاۋود سەحىنىڭ ءبىرىنشى شەبىند-دە جاس جۇمىسىشلار قاجىرلىقپەن قابىلەتىن شىڭداپ، شەبەرلەنە ءتۇسىپ، “جۇڭگو جاساعاندى” دۇنيە جۇزىنە بەت الدىردى؛ اتىز باسىندا جاس شارۋالار قىسى - جازى جاپالى سىتەپ، دەن قويا ەڭبەك ەتىپ، جۇڭگولىقتاردىڭ اس كەسەسىن ءوز قولدارىنا مىقتاپ ۇستاتۇعا قۇلىشىندى؛ قۇرىلىس ورنىندا جاس شارۋا جۇمىسكەرلەر ايانباي ەڭبەكتە-نىپ، اشتى تەرلەرىن توگىپ، ءبىر - بىردەن كەرىپش قالاپ، ءزاۋىلم - ءزاۋىلم عىيماراتتار تۇر-عزىدى؛ دەنە تاربيە جارىس الاڭىندا ساڭلاقتار قاي-راتتانا ايانباي السىپ، تاماشا ناتيجەگە جەتىپ، بەس جۇلدىزدى قىزىل تۇدى بىيىك جەلبىرەتتى؛ “بىر بەلدەۋ، ءبىر جول” بويىنداعى ەلدەر مەن رايونداردا جۇڭگو قارجى قوسقان قۇرىلمىدارداعى جاس قىزمەتكەرلەر جاپالى جۇمىس سىتەپ، ءوزارا پايدا جەتكىزىپ، بىرگە يىگىلككە كەنەلۇدى، ادام-زاتتىڭ ناعدىرلاس ورتاق تۇلعاسىن قۇرۇدى ىلگە-رىلەتۋگە ۇلەس قوستى ...

“وسى كەزەك جاستار وتە كەرەمەت!” مەيىلى قىسىلتىپاڭ ساتتەگى ەرلىكپەن جاۋاپكەرشىلىك ارقىلاۋ بولسىن، الدە قاراپايىم جۇمىس ورنىندا ساۋلە شاشىپ، جىلۇ سىيلاۋ بولسىن، شىندىق زاماند-

مىزداعى جاستاردىڭ سۇيىكتى، سەنىمدى، ءساتتى ءبىر ۇرپاق ەكەندىگىن، اۋىر جۇكتى ەرلىكپەن ار-قالايتىن، اۋىر مىندەتتى ابدەن ارقىلايتىن ءبىر ۇرپاق ەكەندىگىن تولىق دالەلدەدى.

ارمان قانشالىقتى اسقاق بولسا، جەر - كوك تە سونشالىقتى كەڭ بولادى. ەكىنشى 100 جىلدىق كۇرەس نىساناسىن جۇزەگە اسىرۇدا قالڭك جاس كۆاڭكەر، ونان دا ماڭىزدىسى، ات سالىسۇشى بولىپاق. جاڭا ساپاردا وتانىنىڭ بايتاق دالاسىن ارالاپ، جان دۇنيەمەن ءداۋىر تىنىسىن سەزىنىپ، كۇرەس ارقىلى تاماشا ومىرگە جەتكەن جاڭا داۋىردە-گى جۇڭگو جاستارى زور سىتەر تىندىرماق ءارى، ءسوزسىز، زور سىتەر تىندىرا الادى.

(5)

“جۇلدىز العان شەشىم قايتىپ كەلدى!” جۇڭگو عارىش بەكەتىندە جارتى جىل “نىسساپاردا” بولعان سوڭ، عارىشكەر ۋاڭ يايلىڭ مەن جاۋنىگەر سەرىكتەرى جاي جىگاڭ، يە كۇاڭفۇ جەر شارىنا امان - سەسەن ورنالدى. وسى رەتكى كۇللى ەلىم كوز تىككەن عارىش كەڭىستىگى ساپارى تاغى ءبىر رەت 100 مىلليونداعان جاستار مەن ورنەندەردىڭ كوز جەتكىسىز ەلىمدى زەرتتەۋ ارماندارىنىڭ الاۋىن تۇتاتتى.

كوڭىل قۇسىن اسپانىنىڭ ار جاعىنا ۇشىرىپ، جەتتى قباندى جۇلدىزدارعا تۇگەل كوز سالىدى. جۇلدىزدى اسپانعا شالقايا قاراۋدان ارتىق ارماننىڭ نىارتمىدىلىعىن سەزىندىرەر، ءورسى اشا جاڭخالىق اشۇدان ارتىق جاستىقتىڭ نىتاسىن قاۋلاتار ءىس بار ما؟ جاستار جاڭخاشل كەلەدى، جاستار جاڭخالىق جاساۋعا دا ەڭ قابىلەتتى. جاستىق شاقتا كۇرەس جاساۋ ارقىلى بولاشاق اشۇ جاڭخالىق اشۇدىڭ اسقاق سەزىمى مەن ومىرشەڭدىگىن قاۋلانىپ، جاڭخالىق اشۇدى جاستىق شاقتا السقا جەتۋدىڭ قوزعاۋشى كۇشىنە اينالدىرۋدى تىپتەن قاچەت ەتەدى.

جاڭخالىق اشۇ دەگەنىمىز “ۇمتىلا جۇگىرۇ، تەك ەرلىكپەن العا ۇمتىلعاندا عانا، جەڭسىكە جەتۋگە بولادى. الدىڭعى جاقتا جول جوق بولسا، ءوزىڭ جاتىدان ءبىر جول اشۇنىڭ كەرەك؛ ونەگە جوق بولسا، باتىلدىقپەن العاشقى” قىسقىش جەگەن ادام” بولۇنىڭ كەرەك. “ەلىسىز وڭىرگە” باتىلدىق-پەن ۇمتىلىىپ، “جوعارى شەكتى” باتىلدىقپەن بۇزىپ، ەرلىكپەن “جول بايقاۋشى” بولغاندا عانا، ەل كورمەگەندى كورپ، ەل بىلمەگەندى ءبىلىپ، وزگەشە ناتيجەگە جەتىپ، جاڭا ەلىم اشۇعا بولادى. جاڭخالىق اشۇ ومىرلىك ءىس، تەك ءتوزىمدى ادامنىڭ عانا ارمانى ورنىدالادى. “ۋاقىت سايبىن جا-ڭخالىق اشۇ، كۇن سايبىن تۇلەۋ، اي سايبىن جاڭغارۇ كەرەك”. جاڭخالىق اشۇدىڭ جەلدەن وڭىبايلى جولى جوق، “جاڭا تۇعان بۇزاۋ جولبارىستان قورىقپايدى” دەيتىن ارىندى، “كۇن سايبىن ارىسام دا وكىنەيىمىن” دەيتىن بەكەمدى، “كروراندى الباي ءسىرادا كىم قايتۇدى ويىعا الادى” دەيتىن تەبىبىدى ساقتاغاندا عانا، ازىعاتىي جەڭسىتەرمەن ۇلكەن جەڭسىكە جەتۋگە، ازدان ءجۇرىپ مىڭداعان شاقىرىم جول باسۇعا، ۇزدىكىسىز جاڭا بىيىكتەرگە شىعۇعا بولادى.

جۇقتا باس شۇجي شي جىنپىڭ جۇڭگو عارىش علمى - تەخنىكاسى توبىنىڭ كەڭىستىك بە-كەتىن جاساعان جاستار ۇجىمىنا جاۋاپ حات جازىپ، عارىش سالاسىنداعى قالڭك جاستاردى جۇ-رەكتىلىكپەن جاڭخالىق اشىپ، سەرىپىلىس جاساپ، عارىش كەڭىستىگىندە ارمان قۇۋ جورىعىندا جاستىق شاقىتىڭ كوز نارتارلىق تارتىمدى ساۋلەتىن كورسەتۋگە نىتالاندىردى.

باتىلدىقپەن ارمان ارقىلاپ، باتىلدىقپەن ارمان-عا ۇمتىلىپ، ارمانىن قۇلىشنا ورنىداعاندا عانا، جاڭا-لىق اشۇدىڭ ەسگى ماڭگى جاستارعا اشىق بولادى؛ جاڭخالىق اشۇ سىتەرى جاستاردى ۇزدىك-سىز تالىپىنۇعا شاقىردى.

(6)

جاقىندا عانا 26 - كەزەكتى “جۇڭگو جاستارى 4 - مامىر مەدالى” باعالانىپ جاربايلاندى. وسى داڭقتى ەسپەدىكىتىڭ اراسىندا اۋىلداستارىن باستاپ، كەدەيلىكتەن ارىلىپ، دوڭگەلەك داۋلەتتىلككە ۇمتىلعان “85 - جىلدىڭ تۇلەگى” ءبىرىنشى شۇجي بار، وليمپيادا سپورت جارىسى الاڭىندا اتىن مەدال العان، كۇمىس مەدال العان دەنە تاربيە ساڭغلاق-تارى بار، جاس ءارى نىسكەر عىلميي زەرتتەۋ قىزمەتكەرلەرى بار، جابايى حايۋاناتتاردى قورعاۋ قىزمەتىنە ات سالسىقان “90 - جىلداردىڭ تۇلەگى” بولعان بويجەتكەن بار، سانسىز وتباسنىڭ اماندد-

مەن قورعاعان خالىق ساقشىسى، ءورت ءسوندىرۇ، ورتتەن ساقتانۇ قىزمەتكەرى بار... كۇرەس بارد-سىندا جارقىراي ساۋلە شاشقان جاستىق شاق قاشاند-دا جانىمىزدى جادىراتىپ، بىزگە العا باسۇدىڭ كۇش - قۇاتىن سىيلايدى.

“ۇلكىلى جاس دەگەن نە؟ مۇندا ماڭگى كۇرەس جاساۋ كەرەك دەيتىن شارت بولۇ كەرەك”. بوران - شاشىندى 100 جىلىدا “كۇرەس” سان ۇرپاق جاستاردىڭ ومىرلىك اقىلباسى بولدى. ول توڭگەرىستىك ارداگەر قۇربانداردىڭ ءبىرىنىڭ ءزىن ءبىرى باسقان نايىسالىاس بەينەسى، جاس ەكىندىلەردىڭ، جاس ەرىكتى تىڭ اشۇشلار اترە-تىنىڭ تاۋ - وزەندى بايتاق دالاعا تىككەن كوز تارتار تۇى، “نىتىماقتاسىپ، جۇڭخۇانى گۇلدەن-دىرەۋ” سىندى داۋىرلىك قۇاتىتى ءۇن، “ءمولدىر ماحاببات تەك جۇڭگوعا ارىنالادى” دەيتىن قويۇ سۇيسپەنىشلىككە تولى داتتەۋ، “پارتيا الاڭسىز بولسىن، وتاندى قۇدىرەتتەندىرۋدە مەن بارىمىن” دەيتىن ەكىپىندى ۋادە...

“جاقسى ءىستىڭ ءبارى قىبىندىقپەن كەلەدى، سوندىقتان جاستار وپ - وڭاي جەتەر نىسكە ۇمتىل-ماۋى كەرەك”. ەشقانداي داۋىردەگى جاستىق شاق وڭاي بولمايدى، كۇرەس جولى قاشاندا كە-دەرگىگە تولى، كەدىر - بۇدىرى كوپ بولادى. بۇگىنگى تاڭدا 100 جىلدىق وزگەرىس پەن عاسىر-لىق نىندەت ءوزارا قاباتتاسىپ، ەلمىزدىڭ دامۇ و-ر-تاسىنىڭ كۇردەلىلىگى، قاتاڭدىعى، الماعاپىتتىعى ارتىپ، جاستار العا باسۇ جولىندا دا قىبىندىقتار مەن سىن - سايبىستارعا ءوپ كەلىپ جاتىر. قاينىكەندە قىبىنشىلىقتاردى، حاۋىپ - بوگەتتەردى جەڭۋگە، جاڭا ساپاردا قىبىندىقتان جول اشىپ، جاڭا تاراۋ جازۇعا بولادى؟ مۇنىڭ جاۋابى تەك قانا قاجمھاي - تالھاي كۇرەس جاساۋ، ماشاقاتتى كۇرەس جاساۋ، ماڭگى كۇرەس جاساۋ.

“جالاما - جارتاس تاۋدىڭ نىڭعايسىز جەرى بولسا دا، ايبىندى سارقىراما پايدا بولعان”. دۇنيە-دە “جاتىپ جەڭەر” وڭاي جول جوق، كۇرەس جاساۋ جولىنداعى ءربىر قادام جولىدىڭ ءبارى وسىند-داي. قىيىن جاعدايدا اتانىسقا كەلىپ، ايانباي السىپ، شىڭدالۇ بارىسىندا ءوزىن كەمەلدەندىرىسە، جاستار جىگەرىن جانپى، تۇلعاسىن الۋەتتەندىرىپ، قابىلە-تىن ءوسىرىپ، قىيىن وتكەلدىڭ قۇبىلىن اشۇدىڭ “قۇپياسىن” يگەرىپ، ارمانعا جەتۋدىڭ ساتسىىن سالپ، بولاشاعىن كەڭ كوكبەيكىتە شالقىتا الادى. جۇقتا جارىيالانغان «جۇڭگوداعى جاس يىتتەرىتە پايدالانۇشىلاردىڭ قوعامدىق سىپىحو-لوگياسىن تەكسەرۋ بايانداماسىندا (2009 — 2021)» كورسەنىلۋىنىشە، جاس يىتتەرىتە پايدالانۇشىلار جايپايى “قۇلىشىۋدىڭ پايدالى” ەكەندىگىنە سەنە-دى ەكەن. “شالقادان جاتتۇدىڭ” جولى جوق، اياذ-باي السقاندا عانا بولاشاق بولادى. جۇرەك تۇكىپ-رىندەگى دابىلدى قاعىپ، تولقىن جارا ىلگەرلەۋ-دىڭ جەلكەنىن بىيىك جايۇ كەرەك، كۇرەس ماڭگى جاستىق شاقىتىڭ تاغى ءبىر اتى!

5 - ايدىڭ 4 - كۇنى “80 - جىلداردىڭ تۇلە-گىنىن”، “90 - جىلداردىڭ تۇلەگىنىن” قۇرالعان علميي زەرتتەۋ اترەتى چومولاڭخا شىڭىنا شىعەپ، جۇڭگونىڭ چومولاڭخا شىڭىنا علميي زەرتتەۋ جۇرگىز-ۋى نەڭىز دەڭگەيىنىەن 8000 مەتردەن جوعارى بىيىك-تىكتەن تۇڭغىش رەت قامال الدى. بەس جۇلدىزدى قىزىل تۇدىڭ شۇعىلا شاشۇىمەن، شىڭشىلدار دۇنيە ءجۇزىنىڭ جوتاسىندا تۇرىپ، علمىنىڭ سىرىنا ءۇڭمە-لىپ، جەر مەن كوكىنىڭ اراسىندا جاستىق شاقىتىڭ گۇلىن اشتى ...

ەڭ اسقاعى جاستىق جىگەر، ەڭ شۇعىللىسى ارمانعا قانات قاغۇشلار. اۋەلگى ماقساتتى ۇمتىيا-ساق، جاستىق جالىن ماڭگى جالعاسادى؛ بولاشاققا بەكىنسەك، عاسىر بويى جاس تۇرامىز.

“جاڭا داۋىردە جاڭا ساپاردى تىياناق ەتكەن جۇڭگو جاستارىنىڭ كۇرەس نىساناسى مەن العا باسۇ بەتالىسىن ءبىر تۇبىنگە جىيناقتاۋعا بولادى، بۇل قاجىماس تاباندىلىقپەن پارتىيانىڭ ۇنىنە قۇلاق اسپى، پارتىيعا ىلەسىپ، ۇلتتىڭ گۇلد